17/05/2020

Η μάχη του Σκρα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Σαν σήμερα, στις 17 Μαΐου 1918 (30 Μαΐου με το νέο ημερολόγιο), ο ελληνικός στρατός νίκησε τον βουλγαρικό στην περιοχή Σκρα του Κιλκίς, κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Υπήρξε η σπουδαιότερη απ' όσες μάχες έγιναν την άνοιξη εκείνης της χρονιάς στο Μακεδονικό Μέτωπο και η πρώτη εμπλοκή των ελληνικών δυνάμεων σε μια μεγάλης κλίμακας επιχείρηση.

«Θρίαμβος της ελληνικής λόγχης», τιτλοφορούσε ο Τύπος την πρώτη και νικηφόρα εμπλοκή των ελληνικών δυνάμεων στη μεγάλη στρατιωτική επιχείρηση του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Τα ρεπορτάζ των εφημερίδων συμπληρωνόταν και από αμέτρητα συγχαρητήρια τηλεγραφήματα που εξυμνούσαν τους Έλληνες στρατιώτες. Το «Σώμα Στρατού Εθνικής Αμύνης» που είχε δημιουργηθεί από τον Ε. Βενιζέλο στη Θεσσαλονίκη, υπό τη διοίκηση του αντιστράτηγου Εμμανουήλ Ζυμβρακάκη, έδωσε το Μάιο του 1918 την πρώτη κρίσιμη μάχη του στο πλευρό της Αντάντ.

Η «Αντάντ» ή «Τριπλή Συνεννόηση» ήταν η στρατιωτική συμμαχία μεταξύ Γαλλίας,

Αγγλίας, Ρωσίας που συγκρούστηκε στο Α’ παγκόσμιο πόλεμο με την συμμαχία των Κεντρικών Δυνάμεων, Γερμανίας και Αυστροουγγαρίας. Στο πλευρό των Γερμανών συμπαρατάχθηκαν και οι Βούλγαροι οι οποίοι ότι δεν μπόρεσαν να καταφέρουν στους Βαλκανικούς πολέμους, προσπάθησαν να το κερδίσουν σε εδάφη στο Α΄παγκόσμιο. Στην αρχή του πολέμου ο αγγλογάλλοι εξαιτίας των ισχυρών βουλγαρικών δυνάμεων στη περιοχή, δεν μπόρεσαν να συνενωθούν με τις σύμμαχες σερβικές δυνάμεις και αναγκάστηκαν να συμπτυχθούν νότια των ελληνικών συνόρων. Έτσι τον Δεκέμβριο του 1915 δημιούργησαν το λεγόμενο «Περιχαρακωμένο Στρατόπεδο Θεσσαλονίκης», όπου παρέμεναν μέχρι νεωτέρας εντολής.

Η Μάχη του Σκρα έγινε το τελευταίο χρόνο του πολέμου σε υψόμετρο 1.097 μέτρα, δυτικά του ποταμού Αξιού στον νομό Κιλκίς. Ήταν πρώτη μεγάλη αναμέτρηση στο λεγόμενο μακεδονικό μέτωπο στο οποίο οι αγγγλογάλλοι πολέμησαν μαζί με τον ελληνικό στρατό.

Η επίθεση του ελληνικού στρατού 17 Μαΐου 1918
Στη περιοχή αυτή οι κεντρικές δυνάμεις είχαν στρατοπεδεύσει από το 1915 και ήταν ενισχυμένες με ανθεκτικά καταφύγια και συρματοπλέγματα. Το ύψωμα ήταν ισχυρά οχυρωμένο και είχε εξοπλιστεί με πολυβόλα και όλμους. Οι Βούλγαροι διέθεταν 88 πυροβόλα στην περιοχή του χωριού Ούμα και 52 στην περιοχή της Γευγελής.

Ο στρατηγός Γκιγιομά, που μόλις είχε διαδεχτεί τον στρατηγό Σαράιγ στη Θεσσαλονίκη, εκπόνησε σχέδιο γενικής επίθεσης το οποίο θα εκτελούσαν από κοινού Γάλλοι και Έλληνες: Μια Γαλλική Μεραρχία και το ελληνικό Σώμα Στρατού Εθνικής Άμυνας, που αποτελούνταν από τη Μεραρχία Αρχιπελάγους, τη Μεραρχία Κρήτης και τη Μεραρχία Σερρών. Η ελληνική δύναμη διέθετε 14.546 στρατιώτες στο πεζικό, τους οποίους υποστήριζαν 287 βαρέα και ελαφρά πυροβόλα, ενώ οι Βούλγαροι διέθεταν πέντε συντάγματα πεζικού, υποστηριζόμενα από ισχυρό πυροβολικό. Εφεδρεία θα ήταν το 1ο Σύνταγμα Αφρικανών στον Αρχάγγελο.

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΣΚΡΑ

Το σχέδιο του στρατηγού Γκιγιομά προέβλεπε επίθεση σε δύο χρόνους, με εναλλαγή συνταγμάτων. Κατά τον πρώτο θα καταλαμβανόταν το ύψωμα Σκρα και κατά τον δεύτερο χρόνο η γραμμή των υψωμάτων Τουμουλούς-Σερφ Βολάν.

Η κατάληψη των υψωμάτων

Η επίθεση ξεκίνησε στις 16 Μαΐου 1918. Η βροχή και τα σύννεφα ευνοούσαν την επίθεση, καθώς με αυτές τις συνθήκες τα εχθρικά παρατηρητήρια δεν είχαν καλή

ορατότητα. Η μεραρχία Αρχιπελάγους μέσα σε μιάμιση ώρα από τη στιγμή της έναρξη της επίθεσης κατάφερε να καταλάβει τα υψώματα Σκρα ντι Λέγκεν, Τουμουλούς και Σερφ Βολάν, δίνοντας σκληρές μάχες. Την ίδια ώρα εξόρμησε η μεραρχία Κρήτης εναντίον των υψωμάτων στα ανατολικά του Σκρα και μέχρι το μεσημέρι κατελήφθησαν όλες οι προβλεπόμενες θέσεις. Η μεραρχία Σερρών κατέλαβε τα υψώματα Λαγκαδιά–Σαγράδα–Μπλοκ Ροσέ, χωρίς να συναντήσει ιδιαίτερη αντίσταση. Επιπλέον, προσέφερε βοήθεια στην μεραρχία Αρχιπελάγους, όταν εκείνη αντιμετώπιζε δυσκολίες στην κατάληψη του υψώματος Τουμουλούς. Συνολικά, τα κέρδη της επίθεσης ήταν η προώθηση του συμμαχικού μετώπου σε βάθος 2 χλμ. και σε πλάτος 13 χλμ. Συνελήφθησαν 1.835 Βούλγαροι αιχμάλωτοι και λεηλατήθηκε άφθονο πολεμικό υλικό.

Η νίκη των Ελλήνων στη μάχη του Σκρα ήταν πανηγυρική. Το τίμημα ωστόσο υπήρξε βαρύ. Οι απώλειες της μάχης ήταν 2.204 τραυματίες, 164 αγνοούμενοι και 441 νεκροί, μεταξύ των οποίων και ο ταγματάρχης του πρώτου τάγματος του πέμπτου συντάγματος της μεραρχίας Αρχιπελάγους, Βασίλειος Παπαγιάννης. Το μεγαλύτερο φόρο αίματος πλήρωσε η Μεραρχία Αρχιπελάγους, η οποία ανέλαβε το κύριο μέρος της επίθεσης. Οι νεκροί για τους αντιπάλους υπολογίζονται σε περίπου πεντακόσιους άνδρες.

Η αναγνώριση από τους Συμμάχους και οι διακρίσεις.

Η νικηφόρα έκβαση στη μάχη του Σκρα εντυπωσίασε τους συμμάχους καθώς οι ελληνικές δυνάμεις κατάφεραν σε μικρό χρονικό διάστημα να διασπάσουν την βαριά οχύρωση των βουλγαρικών δυνάμεων. Η μάχη του Σκρα ήταν η πρώτη επιχείρηση του στρατηγού Γκιγιομά στο μέτωπο. Πρώτη και νικηφόρα. Ο στρατηγός Γκιγιομά εξύμνησε τον ελληνικό στρατό για τη περήφανη νίκη του και το χαρακτήρισε «πεζικό απαράμιλλης ανδρείας και έξοχης ορμητικότητας». Με εντολή του ο διοικητής του 1ου Συντάγματος Σερρών,ταγματάρχης Κονδύλης Γεώργιος, προήχθη σε αντισυνταγματάρχης και παρασημοφορήθηκε από τους Γάλλους με το παράσημο της Λεγεώνας της Τιμής, από τους Βρετανούς με το παράσημο του Λευκού Αετού μετά ξιφών και από την Ελλάδα με τον Πολεμικό Σταυρό Α’ Τάξεως. Το ίδιο συνέβη και με τον Νικόλαο Πλαστήρα.

Με μια άλλη ακόμη διαταγή του, ο Γκυγιομά εγκωμίασε τη Μεραρχία Αρχιπελάγους, που είχε αναλάβει την κυρία προσπάθεια. Στην ίδια διαταγή τόνιζε ότι ήταν υπερήφανος που διοικούσε τέτοιους αξιωματικούς και οπλίτες. Τα συγχαρητήρια τηλεγραφήματα που στέλνονταν για τη θριαμβευτική νίκη ήταν αμέτρητα. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος δεχόταν ευχές για «την απαράμιλλη ανδρεία του στρατού του», ενώ ο στρατηγός Εμμανουήλ Ζυμβρακάκης συγχαρητήρια για τη «λαμπρή νίκη των ελληνικών δυνάμεων».

Ο θρίαμβος στη μάχη του Σκρα συνέβαλε σημαντικά στην τελική νικηφόρα έκβαση του πολέμου στο Μακεδονικό Μέτωπο, εξασφάλισε την εμπιστοσύνη των συμμάχων στον ελληνικό στρατό και αναπτέρωσε το ηθικό της διαιρεμένης Ελλάδας.